

*О.Б. Загурський – канд. юрид. наук, доц.,
доцент кафедри кримінального права Юридичного інституту
Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника*

УТВЕРЖДЕННЯ ЗАКОННОСТІ – ОДИН З ГОЛОВНИХ НАПРЯМІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Після проголошення незалежності одним із основних напрямів розвитку правової системи України є розробка ефективної кримінально-процесуальної політики, наближення її до міжнародних стандартів в галузі правосуддя та забезпечення прав і свобод людини. Невід’ємні права людини набувають в правовій державі безпосереднє юридичне значення, а їх дотримання стає головною метою як законодавчої, так і правозастосовної діяльності.

О.М. Костенко вважає, що ”наразі все більш очевидним стає поширення у світі феномену зловживання правами людини. Сваюля і ілюзії, що виявляються у вигляді зловживання правами людини, представляють реальну загрозу для сучасної цивілізації. Цим зловживанням сприяють, зокрема, неправильні (застарілі) уявлення про сутність прав людини” [1, с. 4].

Актуальність реформування кримінально-процесуальної політики вимагає посилення координації і узгодженості дій МВС, СБУ, Генеральної прокуратури, Міністерства юстиції та ін. У зв’язку з цим, при розробці пропозицій щодо правової реформи вони повинні залучати на свою сторону широкі верстви громадян, активно формувати визначену суспільну думку, яка могла б виправдати їх позиції, якщо вони відповідають істинним суспільним потребам.

А.І. Олександров вважає, що ”працівники правоохоронних органів нерідко висувають на перший план завдання посилення соціально-правової захищеності громадян і створення нормативно-правової бази, яка дозволяє забезпечити виконання своїх службових обов’язків в рамках режиму законності” [2, с. 417].

На сьогоднішній важливим є те, що щоб всі засоби і способи реалізації кримінально-процесуальної політики застосовувалися тільки на основі і в рамках принципу законності, в суворому порядку і процесуальній формі. В правовій державі, якою прагне стати Україна (ст. 1 Конституції України), інакше і не може бути.

Така вимога повинна пронизувати всю кримінально-процесуальну політику України, всю правозастосовчу практику органів розслідування, прокуратури і суду. Звідси випливає, що порядок кримінального судочинства, який встановлений КПК України, є обов’язковим для судів, органів прокуратури, органів досудового слідства а також інших суб’єктів кримінального судочинства.

П.Л. Фріс вважає, що ”принципи в праві відображають втілені в ньому юридичні ідеї, які є відправними в законодавстві й правозастосуванні” [3, с. 59]. Загальноприйнято під законністю розуміти точне і неухильне

виконання всіма членами суспільства діючих законів і підзаконних нормативних актів.

Відповідно до Конституції України "органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; однією з основних засад судочинства є законність; законом можуть бути визначені інші засади судочинства в судах окремих судових юрисдикцій".

В сфері кримінально-процесуальної політики принцип законності означає, що суд, прокурор, слідчий, орган дізнання, дізнавач, а також інші учасники кримінального судочинства зобов'язані точно виконувати вимоги Конституції, Кримінально-процесуального кодексу та інших законів України.

Адже, порушення принципу законності в кримінальному судочинстві неприпустимо і повинно потягнути за собою встановлену законом відповідальність, а також визнання недійсними незаконних актів та їх відміну, визнання недопустимими одержаних доказів.

На думку Ю.С. Шемшученка, "через оцінку фундаментальних засад державної правової політики з впевненістю можна говорити про характер держави, про її політичний режим, аз огляду на динаміку змін кримінально-процесуальної форми – про реальність змін в системі загальнолюдських цінностей та послідовність утвердження демократичних підвалин суспільного життя" [4, с. 217].

Таким чином, система кримінальної юстиції виступає важливим інститутом кримінально-процесуальної політики, який повинен діяти в межах правового поля. Оскільки, саме через даний інститут реалізується загалом політика в сфері боротьби зі злочинністю, яка повинна враховувати безпосередню практику застосування закону як джерела визначених кримінально-процесуальних відносин.

Література

1. Костенко, О. М. Концепція прав людини як об'єкту кримінально-правової охорони (у контексті "натуралістичної юриспруденції") [Текст] : монографія. – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – С. 4–20.
2. Александров, А. И. Уголовная политика и уголовный процесс в Российской государственности: история, современность, перспективы, проблемы [Текст] / А. И. Александров / под. ред. В. З. Лукашевича – СПб. : Узд-во СПбГУ, 2003. – 562 с.
3. Фріс, П. Л. Кримінально-правова політика [Текст] : монографія / П. Л. Фріс. – К. : Атіка, 2005. – 382 с.
4. Державотворення і правотворення в Україні: досвід, проблеми, перспективи [Текст] : монографія / за ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2001. – 423 с.

Загурський, О.Б. Утвердження законності – один з головних напрямів кримінально-процесуальної політики України [Текст] / О.Б. Загурський // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (11-12 грудня 2009 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2009. - С. 163-165.